Voordracht voor de College vergadering van 16 december 2025

Portefeuille: Sociale Zaken

Agendapunt: B1

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met de raadsinformatiebrief voortgang Participatiewet in Balans

Het college van burgemeester en wethouders besluit

In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief waarin de raad wordt geïnformeerd over de voortgang van Participatiewet in Balans. In de brief wordt toegelicht hoe het college omgaat met een aantal belangrijke maatregelen van Participatiewet in Balans Spoor 1.

Kernboodschap

Op 1 januari 2026 wijzigt de Participatiewet door de invoering van het landelijke programma Participatiewet in Balans Spoor 1. Het bevat meer dan twintig inhoudelijke maatregelen en wordt gefaseerd ingevoerd in 2026 en 2027. Het doel is om de wet eenvoudiger en beter uitvoerbaar te maken, knelpunten weg te nemen en bijstandsgerechtigden meer financiële zekerheid te bieden. Daarnaast wil het Rijk gemeenten meer ruimte geven om maatwerk toe te passen, met meer aandacht voor vertrouwen en de menselijke maat. In de raadsinformatiebrief is een aantal belangrijke wijzigingen van de Participatiewet in Balans toegelicht en wordt uitgelegd wat deze wijzigingen betekenen voor de Amsterdammers met een bijstandsuitkering.

Bestuurlijke achtergrond

De Participatiewet is bedoeld om een toereikend en voorspelbaar bestaansminimum te garanderen. Daarnaast stimuleert en ondersteunt de wet mensen om naar vermogen deel te nemen aan de arbeidsmarkt en de samenleving. Op dit moment voorziet de wet hier echter onvoldoende in. Het Rijk heeft daarom geconcludeerd dat een fundamentele herziening van de Participatiewet noodzakelijk is, zodat de inwoners zich ondersteund voelen door de wet en het vertrouwen in de overheid toeneemt. Daarnaast wil het Rijk dat het college meer ruimte krijgt om rekening te houden met de individuele omstandigheden van bijstandsgerechtigden. De herziening van de wet wordt in drie sporen uitgevoerd:

1. snelle verbetering door meer dan twintig maatregelen op korte termijn,
2. een meer fundamentele herziening van de Participatiewet,
3. versterking van de vakkundigheid in de uitvoering.

Op 30 september 2025 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans waarin invulling wordt gegeven aan Spoor 1. Omdat de besluitvorming langer heeft geduurd dan beoogd en vanwege de grote hoeveelheid maatregelen, wordt Spoor 1 van Participatiewet in Balans gefaseerd ingevoerd in 2026 en 2027.

Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen

Op 17 januari 2024 is de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen aangeboden aan de commissies OZA en SED en vervolgens op 24 januari 2024 aangenomen in de raadsvergadering. Met deze Agenda heeft het college zijn visie en samenhang gepresenteerd over het beleid op het gebied van inkomen, armoede en schuldhulpverlening. De agenda bevat onder meer enkele maatregelen die

vooruitlopen op de wetswijziging in het kader van Participatiewet in Balans Spoor 1, omdat het Rijk de verbetering van de Participatiewet lange tijd heeft uitgesteld.

De giftengrens

Met de Participatiewet in Balans wordt een landelijke norm van 1.200 euro vastgesteld voor de giftengrens. De giftengrens in de Participatiewet bepaalt hoeveel geld een bijstandsgerechtigde als gift mag ontvangen zonder dat dit invloed heeft op de bijstandsuitkering. In Amsterdam geldt echter een giftengrens van 1.800 euro, als gevolg van een indexering van de in 2018 vastgestelde giftengrens van 1.200 euro. Deze verhoging is doorgevoerd vanuit de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen. Door het handhaven van de huidige hoogte van de giftengrens kan het onderzoek Gezin en Geld worden voortgezet. De Hogeschool van Amsterdam en de gemeente onderzoeken samen het effect van extra financiële ondersteuning (van 150 euro per maand als gift) bovenop de bijstandsuitkering bij gezinnen. Dit onderzoek is opgenomen in het Amsterdams coalitieakkoord 2022-2026.

Motie 'Geen zoektermijn meer in de bijstand'

Jongeren tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering zijn wettelijk verplicht om eerst vier weken op zoek te gaan naar werk en/of scholing voordat ze een bijstandsaanvraag kunnen indienen. Met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans krijgt het college de bevoegdheid om de vierweekse zoektermijn voor jongeren niet toe te passen wanneer individuele omstandigheden daarom vragen. In Amsterdam wordt sinds september 2024 de zoektermijn voor jongeren standaard niet meer toegepast. Dit is naar aanleiding van een aangenomen motie (086.24) om de vierweekse zoektermijn in geen geval toe te passen. Dit Amsterdamse beleid om standaard geen zoektermijn toe te passen is een buitenwettelijk begunstigend beleid.

Bestuurlijke prioriteit

n.v.t.

Wettelijke grondslag

Artikel 160, eerste lid, onder a, Gemeentewet: Het college is bevoegd om het dagelijks bestuur van de gemeente te voeren.

Artikel 169, eerste lid, Gemeentewet: Het college van B&W en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de raad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur.

Artikel 31, tweede lid, onder m , Participatiewet: giften, voor zover de som van deze giften en de bijdragen, bedoeld in artikel 18, achtste lid, niet meer bedraagt dan 1.200 per kalenderjaar.

Artikel 41, elfde lid, Participatiewet: In afwijking van het vierde lid kan het college de aanvraag voor het verstrijken van de termijn van vier weken in behandeling nemen, indien naar het oordeel van het college de omstandigheden van de belanghebbende of het gezin daartoe aanleiding geven.

Onderbouwing besluit

In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief waarin de raad wordt geïnformeerd over de voortgang van Participatiewet in Balans. In de brief wordt toegelicht hoe het college omgaat met een aantal belangrijke maatregelen van Participatiewet in Balans Spoor 1.

Gegenereerd: v

De brief gaat over zowel de voortgang van het landelijke programma Participatiewet in Balans als over hoe het college omgaat met een aantal maatregelen uit dit programma. De kernboodschap van de brief:

Het college streeft naar een sociaal bijstandsbeleid en presenteerde begin 2024 de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen, met maatregelen vooruitlopend op de Participatiewet in Balans. Het college is positief over de verbeteringen in de wet, maar teleurgesteld over het behoud van de taaleis in de wet. Daarnaast pleit het college voor een fundamentele herziening van het socialezekerheidsstelsel en roept het nieuwe kabinet op om voortvarend aan de slag te gaan met Spoor 2 van de Participatiewet . Ten slotte kondigt het college aan dat in 2026 de voorstellen voor de wijzigingen in de verordeningen in verband met de nieuwe generieke participatieplicht aan de raad worden voorgelegd.

In de brief worden twee beleidsmatige keuzes benoemd die volgens Participatiewet in Balans Spoor 1 als buitenwettelijk beleid worden beschouwd:

- Amsterdam blijft een giftengrens van 1.800 euro hanteren, ondanks de landelijke norm van 1.200 euro. Het college vindt dit nodig, omdat het sociaal minimum te laag is. De giftengrens in de Participatiewet bepaalt hoeveel geld een bijstandsgerechtigde als gift mag ontvangen zonder dat dit invloed heeft op de bijstandsuitkering.

- Met de wetswijzigingen kunnen gemeenten jongeren die onder een kwetsbare doelgroep vallen of wanneer individuele omstandigheden van de jongere daarom vraagt, een vrijstelling voor de vierweekse zoektermijn geven. Deze zoektermijn voor jongeren is in Amsterdam echter sinds september 2024 buiten werking gesteld vanwege de aangenomen motie om de vierweekse zoektermijn in geen geval toe te passen. Dit buitenwettelijk begunstigend beleid blijft na 1 januari 2026 van kracht.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Toelichting: Het gaat om wetswijzigingen in de Participatiewet waarbij gemeenten beperkte beleidsvrijheid hebben. De beperkte keuzes hebben geen impact op duurzaamheid.

Participatie

Niet van toepassing.

Toelichting: De wijzigingen die per 1 januari 2026 ingaan, zijn maatregelen waarbij gemeenten beperkte beleidsvrijheid hebben. Het doel van de wijzigingen is om de Participatiewet te verbeteren en daarom zullen de wijzigingen gunstig zijn voor alle bijstandsgerechtigden.

Financiële onderbouwing

De maatregelen van Participatiewet in Balans Spoor 1, fase 1 die per 1 januari 2026 ingaan, hebben geen financiële consequenties. Keuzes voor fase 2 en 3 en de financiële consequenties hiervan worden in de loop van 2026 voorgelegd aan het college.

Gemeente Amsterdam

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2025-080184	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2025-080935	BIjlage 1_Infographic inwerkingtreding per maatregel, Participatiewet in Balans Spoor 1.pdf (pdf)
AD2025-081946	BRIEF_raadsinformatiebrief voortgang Pwet in Balans.docx (msw12)
AD2025-081962	Advies (pdf)
AD2025-085012	B - 01 Getekende brief VN2025-017923.pdf (pdf)

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten